

РАЗВИВАНЕ НА РЕЧЕВИТЕ УМЕНИЯ НА ТРИ-ЧЕТИРИ ГОДИШНИТЕ ДЕЦА ЧРЕЗ ДВИЖЕНИЯ И ФИЗИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ

Росица Костадинова Димитрова, Тая Антонова Иванова
Детска градина „Патиланско царство“, Стара Загора

DEVELOPING THE SPEECH SKILLS OF THREE-FOUR-YEAR-OLD CHILDREN THROUGH MOVEMENTS AND PHYSICAL EXERCISES

Rositsa Kostadinova Dimitrova, Tanya Antonova Ivanova
Kindergarten „Patilansko tsarstvo“, Stara Zagora

Abstract: The requirements of the new time and the educational challenges in the education offered by the modern kindergarten provoke us as educators to unite experience and ideas in the field of non-formal – a continuation of the formal. The innovative program developed by us to the national program „It’s nice in kindergarten“ offers opportunities for the development of speech skills of 3 – 4 year old children through the use of physical exercises and games, through which an innovative educational environment with a dynamic and flexible structure is achieved. The main approach we use is the communicative approach. It is based on an established fundamental regularity, according to which the development of speech is carried out not by means of impact, but by performing motor actions in parallel. The child learns by playing. Through physical exercises and mobile games, new words, rhymes and rhymes are learned in a joyful and spontaneous way, through unstressed concentration. The main method is the integration method, through which integration between Bulgarian language and literature and Physical Culture is carried out.

Keywords: *speech activity, speech development, physical activity, innovative environment*

Изискванията на новото време и образователните предизвикателства в обучението, които ни предлагат съвременната детска градина провокира и нас като педагози да обединим опит и идеи в сферата на неформалното – продължение на формалното. Разработената от нас иновативна програма към националната програма „Хубаво е в детската градина“ предлага възможности за развитие на говорните умения на 3-4 годишните деца чрез използване на физически упражнения и игри, чрез които се постига иновативна образователна среда с динамична и гъвкава структура. Основният подход, който използваме е комуникативно-действиен подход. Той се основава на установена фундаментална закономерност, според която развитието на речта се извършва не по пътя на въздействието, а чрез паралелно извършване на двигателни действия. Детето учи играейки. Чрез физически упражнения и подвижни игри новите думички, стихчета и римушки се усвояват по радостен и спонтанен начин, чрез ненапрегната концентрация. Основният метод е интеграционният метод, чрез който се осъществява интеграция между *български език и литература и физическа култура*.

Съвременните деца растат в една нова технологична реалност. Гледането на екрана за един по-дълъг период от време има голяма вероятност да забави езиковото развитие на децата. Забавяне в речевото развитие на три-четири годишните деца може да се свърже с проблеми в комуникирането и с нарушения на звуково-артикулационните функции. Обикновено речта е такава, каквато я чуваме от най-близките ни хора. Всяко дете може да преживее периоди, в които говорът му се отличава с някои особености. Комуникативните способности на едно дете се смятат за закъснели, ако то забележимо е изостанало от своите връстници по отношение на тяхната реч или езикови способности. Речта е основно средство за опознаване на околната действителност и за натрупване на социален опит. Затова нейните нарушения се отразяват неблагоприятно върху познавателната дейност и поведението на детето. Когато са лишени от възможността да общуват пълноценно, да задават своите въпроси и да бъдат разбирани, децата стават раздразнителни, неуверени в себе си и емоционално лабилни. Детето се учи чрез играта, тя подпомага цялостното му развитие. А „вълшебната“ игра за проговаряне е звукоподражанието. Играта е най-лесния начин за въвеждане на нови думи, защото детето реално ги преживява в ситуациите, в които участва. Ученето е естествен и радостен процес – движение и текст се допълват взаимно. Рима и отброяване допринасят за по-пълноценно запомняне без натоваване и за обучение максимално близко до естествения начин на учене. По метода Сугестопедия знанията се усвояват по радостен и спонтанен начин, чрез ум-

ствена релаксация и ненапрегната концентрация [1].

През учебната 2022/2023 година екипа на ДГ №68 „Патиланско царство“ се включи в национална програма „Хубаво е в детската градина“ с иновативна програма, насочена към речевото развитие на три-четири годишните деца чрез физически упражнения и игри в периода – м. септември 2022г. до м. май 2023г. с децата от първа група.

Основната цел е изграждане на доверие и задълбочаване на контактите учител-родител и последващо сътрудничество в общата ни мисия – благо на децата. Основна теза в разработването на този проект е да се приложат нашите идеи за постигането на ДОС чрез създаването на иновативен модел за интегриране на двигателна активност от образователно направление „Физическа култура“ в образователно направление „Български език и литература“ за осигуряване на условия за стимулиране на детето към активност в процеса на говорене и слушане, като то: назовава предмети, признаци, действия и употребява думите в контекста на изречението; разбира смисъла на думите, които употребява; конструира кратки прости изречения в ежедневната си реч; произнася правилно фонемите в българския език. С включването на подвижни игри в ситуациите по български език се разширяват познавателните възможности на децата. Наименованието на подвижната игра, нейното описание и обяснение, указанията, поощренията, преценките и т.н. трябва да стават, чрез граматически правилно построена и изразителна реч, с точно и правилно произношение. В тази насока се осъществява връзката на подвижните игри с овладяването на речта. Могат да се посочат и примери за интегрирането им с художествената литература – със стихчета, римушки, гатанки, броилки, приказки и др. [2].

Иновативната практика се осъществи с активно включване на родители в различни съвместни двигателни дейности с децата, което доведе до засилено общуване, взаимно опознаване и засилване на процеса на формиране на комуникативно речеви умения.

Реализирането на този иновативен модел допринесе за цялостно развитие на детето, направи процеса на учене по-интересен и забавен и подпомогна адаптацията на децата към средата в детската градина. А идеята за включването на родители в този процес допринесе за създаване на микроклимат в детската градина, близък до този на дома.

Приобщаването на родителите към живота в детската градина се осъществи чрез активно взаимодействие и реализиране на съвместни дейности с децата и семействата във и извън детската градина за стимулиране на речевите изяви чрез двигателна активност у децата.

Тези дейности предизвикаха положителни емоции, познавателна активност, координация, въображение и по-висока езикова компетентност. Включването на иновативните идеи за промяна на познавателната среда в детската градина допринесе за подобряване на образователния процес и бърза адаптация на децата. Констатирахме, че педагогическите принципи на сугестопедията са много близки до обучението при нас – в рамката на целодневната организация на режима на децата учат, творят, забавляват се и чрез играта овладяват трайни знания – с радост, любов и без умора. Запазиме всички етапи на сугестопедичното занятие като само променихме класическата музика във втори етап с подходящи музикално подвижни игри.

Основни цели:

1. Промяна на традиционния начин за организация на учебния процес по образователно направление „Български език и литература“ чрез въвеждане на физкултурен модел с цел повишаване интереса и активността на децата за постигане на ДОС.
2. Приобщаване на семейството като съмишленик в реализирането на проекта за подпомагане личностно формиране на детето, чрез сътрудничество и доверие.
3. Представяне и споделяне на иновативната практика за провеждане на дейности с децата и семействата чрез насърчаване на комуникативно речевата дейност с двигателната активност.

Постигнати резултати:

1. Изградената иновативна образователна среда е привлекателна за децата и в нея ученето е лесно и интересно. В края на учебната година децата имат умения за общуване в нестандартна и разчупена, иновативна среда. Изградили са умения за увереност и самостоятелност при речево изразяване. Децата имат една по-свободна и непринудена комуникация както помежду си, със своите връстници, учители, родители. Този атрактивен модел на взаимодействие, доведе и до по-високи постижения в образователния процес
2. С предлаганата иновация за промяна на конвенционалната организация на учене, ние учителите създадохме най-добри условия за обучение и възпитание.
3. Участието на родителите в съвместни дейности им помогна да осъзнаят, че „нещата“ зависят и от тях, защото са не само участници, но инициатори, вдъхновители и опора за децата че всичко е лесно и по-стимулиращо и изграждащо, когато се прави с тяхно участие.

Когато детето участва заедно със своите родители в различни дейности, позитивите са за всички – детето са чувства подкрепено от най-близките до него хора, родителите осъзнават, че „нещата“ зависят и от

тях, учителите от своя страна имат възможност да бъдат вдъхновени от подкрепата, която получават и да търсят непрекъснато нови и успешни практики, които показват, че всичко е по-лесно и по-стимулиращо и изграждащо, когато се прави заедно от всички нас – деца, учители, родители, общество.

Дейности:

„Всички думи ще узная, когато с теб играя“ – развиване на речеви умения чрез двигателни упражнения и подвижни игри.

Тренинг „Училище за родители“ – повишаване педагогическите компетенции на родителите.

1. „Игрите, без които не можем“ – спортни игри с мама и татко.
2. „Веселите джуджета на Дядо Коледа“ – музикално-подвижни игри
3. „Празничен калейдоскоп“ – ритуали от пролетни празници с участието на деца и родители.
4. „Приказни герои оживяват“ – логоритмика с мама.
5. „Мамо, татко, играйте с мен“ – спортен празник.

За проследяване на резултатите използвахме два метода:

- Интервю с детето чрез въпроси по показателите в образователното направление – Български език и литература: Свързана реч, Граматически правилна реч, Речник, Звукова култура.
- Включено наблюдение по показателите в направлението – Български език и литература: Свързана реч, Речник, Звукова култура, Възприемане на литературно произведение. Физическа култура: Естествено-приложна двигателна дейност, Спортно-подготвителна дейност, Физическа дееспособност, Игрова двигателна дейност.

Оценяване на изпълнението на проекта:

За определяне нивото на постигнатите резултати се използват диагностични тестови батерии на издателство „Бит и техника“ – проследяване на постиженията в началото и в края на учебната 2022/2023 година. В зависимост от изпълнението на критериите за постигане на очакваните резултати по двете образователни направления в протокола отбелязвахме резултата на детето в една от трите колони:

По български език и литература:

А: не отговаря

Б: отговаря с помощни въпроси

В: отговаря самостоятелно

Резултатите, които получихме са в съотношение 60% на 40% в полза на момичетата в групата.

По физическа култура по установена батерия за измерване на физическата дееспособност.

Включването на всички родители в съвместните дейности е удостоверено с присъствени списъци.

Проведена е анкета с родители и учители за ползата от иновативната програма. Извършен е анализ на резултатите от анкетната карта.

Постигнати резултати:

1. Изградена среда за реализиране на иновативни педагогически практики.
2. Успешна адаптация на децата в детската градина.
3. Повишена говорна и физическа активност.
4. Напредък в речевото развитие на децата.

Изградената иновативна образователна среда беше привлекателна за децата и в нея ученето беше лесно и интересно. В края на учебната година децата имат умения за общуване в нестандартна и разчупена, иновативна среда. Изградени бяха умения за увереност и самостоятелност при речево изразяване. Наблюдава се една по-свободна и непринудена комуникация на децата със своите връстници, учители, родители. Този атрактивен модел на взаимодействие доведе и до по-високи постижения в образователния процес.

Вдъхновени от подкрепата на родителите непрекъснато търсихме нови и успешни съвместни практики, които показват, че всичко е по-лесно и по-стимулиращо и изграждащо, когато се прави заедно от всички нас – деца, учители, родители, общественост. Участието на родителите в съвместни дейности им помогна да осъзнаят, че „нещата“ зависят и от тях, защото са не само участници, но и инициатори, вдъхновители и опора за децата че всичко е по-лесно и по-стимулиращо и изграждащо, когато се прави с тяхно участие.

В заключение: Внедряването на проектната дейност способства интелектуален и речеви напредък и пълноценно общуване на детето с възрастни и връстници, развитието на свободна, творческа, комуникативна и социално адаптирана личност.

References:

1. Lozanov, G., Sugestopediya – desuggestivno obuchenie. Sofiya, 2005, str. 158
2. Panayotova, YA., Podvizhните igri v detskata gradina. Stara Zagora, 1989, str. 9